

כשאדם מקבל עליו באהבה את עול הגלות והצרות, הוא זוכה ולהיגאל ולהיושע מתוכם במהרה!!!

בנים לגבולם אינו מדוקדק כל כך, אלא היה צריך לומר וישבו בנים, בלשון עתיד.

אלא ביאור הענין הוא, שאמר הקב"ה לרחל - הרומזת לכנסת ישראל, אף שאיני בא בטענה על עצם הבכיה על הגלות המר ועל צרות ישראל, כי כך דרכו של עולם לבכות ולהצטער אפילו על כאב של שעה אחת, אך זאת אבקש מנעי קולך מבכי, אל תאבדו את התקווה שעוד אגאל אתכם, ואל תרימו קול בכי כמי שתיאשים מהגאולה ובטוחים שישארו בגלותם לנצח, כי בזה מאריכין הגלות וגורמים לעצמן לבכות זמן ארוך יותר, ה"י.

ואם אכן תמנעי קולך מבכי, רק כבוכה על דבר שיש לו תקוה, מתוך תוקף האמונה באבינו שבשמים שהוא מושיענו והוא יושיענו, אזי מובטח לך ש'עיניך מדמעה' שתחדלי לבכות לגמרי, כי ע"ז תקרב הגאולה.

ועל דרך זה יתפרש גם סיום הכתוב ויש תקוה לאחריה, שהוא נותן טעם למה שאמר בתחילתו, מנעי קולך מבכי, שמכיון שיש תקוה לאחריה, ממילא אין מקום לבכות בקול ומתוך ייאוש והרגשת אובדן. וע"י ההתחזקות באמונה בגאולה, יתקיים כך שיחדלו עיניך מדמעה לגמרי כי תהיה הגאולה ממש וישבו בנים לגבולם.

ואף זה ללמד על הכלל, שהמתחזק באמונה בעת ההסתר, יזכה לגאולה פרטית ולישועת ה' במהרה, וכבר אמרו חז"ל בזכות האמונה עתידים להיגאל, ואדרבה, יקיים בעצמו קומי רני בלילה (איכה ב, ט), בתוך עמקי הלילה והחושך התחזק בתקווה טובה, וממילא יתמלא כבר מעתה שמחה ורינה, עד שיהא אצלו רני בלילה, במקום אשר יבכה בלילה.

« מאמינים ושרים לקל חי בעיצומה של הצרה!!! »

וכך פירש המלבי"ם את הפסוקים תהום אל תהום קורא לקול צנוףך כל משבירך וגליך עלי עברו, יומם יצנה ה' חסדו וגו' (תהלים מב, ט), וכבר פירש רש"י שתהום הוא משל על הצרות, ותהום אל תהום קורא היינו שצרה קוראת לחברתה. וביאר המלבי"ם, שדוד המלך אומר, שבעת שבאו עלי צרות גדולות, היה זה אצלי אות ומופת שתעשה לי ניסים ונפלאות גדולות וכו' ויציר (מלשון ציור ומשל, וכלומר שהכתוב אומר בלשון דמיון), כי בעת נשמעו הקולות האלה קולות מים רבים אדירים תהומות ומשברים שמע כי צעקו בקולם והודיעו תיכף כי חסד ה' מוכן לבוא, וכי זה סימן כי יצנה ה' חסדו לנוסס ניסים ונפלאות ואותות ומופתים. וזהו שאמר ששמעתי אז שתהום האחד קרא לתהום האחר לאמר יומם יצנה ה' חסדו.

והוסיף המלבי"ם לפרש בזה גם המשך הפסוק ובלילה שירה עמי תפלה לא-ל חיי (שם ט), כי גם בעת הצרות, כשעוד היה חושך ולילה, כבר אז היה שירה עמי, שכבר שרתי שיר החסד והתפללתי עליו תפלה לא-ל חיי, כי בהנשא התהומות והמשברים ידעתי שיבוא החסד אחריהם, וכבר מעכשיו היה שר ומשבח על כל החסד אשר עתיד הקב"ה לעשות עמי.

והדברים שייכים ביותר בימים אלו ימי האבל על חורבן בית מקדשנו ותפארתנו, ששורש ומקור החורבן נגרם מחסרון האמונה של

« איך אפשר לבכות בקול??? »

כתוב בפרשה, כשמשה רבינו מייסר את כלל ישראל על פרשת שליחת המרגלים, הוא מתאר להם את השתלשלות הענינים, ומתבטא בתוך דבריו וישמע ה' את קול דבריכם ויקצף וגו' (דברים א, לד). ודקדק הגה"ק רבי שלמה קלוגער ז"ע (בספר חכמת התורה תקע"ח), מדוע האריך הכתוב באומרו 'קול דבריכם', והלא לכאורה היה די באומרו וישמע ה' את דבריכם.

ומבאר, שהנה מדרך העולם, כשיש לאדם חולה בתוך ביתו, אזי אף כשהוא בוכה מתוך צערו אינו מרים קול בכי, מאחר שעדיין יש לו תקווה שיתרפא החולה, אמנם אם כבר אפס כל תקווה והחולה נוטה למות או שכבר הרי זה לאחר מעשה או אז נושא את קולו וצועק במרירות בכייתו.

ועפ"ז, מבאר את דיוק הלשון 'קול דבריכם', כי לא בא הקב"ה בטענה על בני ישראל על עצם בכייתם, שהרי המרגלים אשר שבו מתור את הארץ הוציאו לעז בגנותה של ארץ ישראל, והמיסו את לבבם ברוב פחד ובהלה, ומותר לאדם לבכות כשנופל עליו אימתה ופחד. ואף אם משה רבינו ויהושע וכלב אמרו להם טובה הארץ מאד מאד (במדבר יד, ז), מכל מקום כל העם עדיין לא היה במדרגה גבוהה כ"כ של בטחון בה', ואין הקב"ה בא בטרונאי עם בריותיו.

אמנם, על זאת הקפיד הקב"ה על שנשאו קולם בבכי, וכדכתיב ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא (במדבר יד, א), שאתם צעקות בבכי מרורות, כאדם הצועק על מתו, וכמי שנתייאש לגמרי ואיבד כל תקווה, זו היתה הפגם הגדול, הכיצד איבדו את הבטחון לגמרי, הרי כבר ראו את מעשי ה' כי נורא הוא בכל נפלאותיו אשר עשה עמם עד עתה, ואין התייאשו לגמרי כאדם הבוכה על מתו המוטל לפניו שכבר אי אפשר להחיות, ואין דרך חזרה.

וללמד על הכלל כולו יצא, בכל צרה וצרה שלא תבוא על האדם, שאכן מטבע האדם שהוא כואב ומצטער ואף יכול לבכות בצר לו, אך לעולם לא יאבד תקוותו ואמונתו בבורא כל העולמים אשר כל מאי דעביד לטב עביד, וזכור תזכור את כל הטובות אשר גמל עמו צורו וקונו מעודו ועד היום הזה, ובוודאי מי שעד הנה עזר לו ברחמי המרובים ולא עזבו גם לא נטש אותו ולא יטוש אותו ח"ו.

« המתחזק בתקוה זוכה לישועה!!! »

תוספת מרובה על זה כתב הגה"ק רבי שלמה קלוגער ז"ע בספרו **דמעת העשוקים** (על איכה אי"כ פתיחתא ל"ג), לבאר את הפסוקים קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו, כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שָׂכר לפעלתך נאם ה' וישבו מארץ אויב, ויש תקוה לאחריה נאם ה' וישבו בנים לגבולם (ירמיהו לא, יד-טז). שלכאורה ג' תמיהות יש כאן, א. מדוע כפל בלשונו לאמור מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה, שלכאורה עניין אחד הוא לחדול מבכי, ומה צורך יש באריכות ולכפול דבריו. ב. מהו שאמר מנעי קולך מבכי, והרי היה די לומר מנעי מבכי, ג. לכא' אומרו וישבו

אותה בכיה בלילה, וכדאיתא בגמ' (תענית כט.), "וכתיב ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא (במדבר יד, א), אמר רבה אמר רבי יוחנן, אותו היום תשעה באב היה, אמר להם הקב"ה, אתם בכייתם בכיה של חינוך, ואני קובע לכם בכיה לדורות". ואם זו סיבת החורבן, הרי מעיקרי התיקון הוא ההתחזקות באמונה בהקב"ה אבינו אב הרחמן השוקד בכל עת ובכל שעה על טובתנו, ושלא לבכות בכיה של חינוך, ואף שעבודת ההתחזקות באמונה היא עבודת החיים, ואין לך רגע ורגע שאיננו מחויבים להשריש בעצמנו אמונת אומן בהקב"ה, אך בימים אלו שאנו מתאבלים על החורבן ששורשו בכיה של חינוך אזי צריכים אנו ביותר להעמיק בטחוננו בא-ל הטוב.

ואל תשיבני, וכי לבכייתי תקרא 'בכיה של חינוך', הרי מצבי קשה מנשוא, הסתיר ה' פניו ממני, כי באמת חינוך תיחשב בכייתך, שהרי גם בני ישראל היו באותה שעה בלילה ההוא בזמן נסיון והסתר, ומ"מ אמרו חז"ל על מצב כזה שהוא בכיה של חינוך, והיינו טעמא כי הקב"ה מנהיג עולמו בחסד וברחמים, ועינו פקוחה על כל בריותיו בכל עת ובכל שעה, ואף בשעה שאין נראה כן בעיני בשר, הרי אנו מאמינים בני מאמינים שהכל מונהג ומושגח בהשגחה פרטית להיטיב עמנו תמיד, ובזה יפסיק מלבכות בכיה של חינוך, כי יהיה נכון לבו בטוח בה'. ואכן המתחזק באמונה בשעת ההסתר וחושך וגם בלילה שירה עמי, הרי מתקן הוא את שורש הפגם של ויבכו העם בלילה ההוא.

הרה"ק האמרי ברוך זי"ע מביא סגולה מפני צדיקים מפורסמים, אשר בעת צרה ר"ל, יזכור האדם לעצמו את אשר כבר עבר עליו כזאת וכזאת, והשי"ת ברב רחמיו היה לו למגן ומושיע, אם כן בודאי גם כעת יוציאהו מצרה לרוחה, ותתחזק נפשו בבטחונו וישועתו קרובה לבוא.

ועפי"ז מבאר מה שנאמר בסוף הפרשה וְאֵת יְהוֹשֻׁעַ צִוִּיתִי בְּעַת הַהוּא לְאָמֹר עֵינֶיךָ הָרְאֵת אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹקֶיכֶם לְשֵׁנֵי הַמַּלְכִים הָאֵלֶּה כִּן יַעֲשֶׂה ה' לְכָל הַמַּמְלָכוֹת אֲשֶׁר אֲתָה עֹבֵר שָׁמָּה, לֹא תִירָאוּם כִּי ה' אֱלֹקֶיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם (דברים ג, כא-כב), שחשש משה שמא ירחיב לב יחושע והעם בראותם ל"א מלכים גדולים ויפלו לעצבות, ושוב לא תשרה עימם השכינה, וממילא לא ינצחו במלחמה ולא יוכלו לכבוש את הארץ.

על כן אמר לו בְּעַת הַהִיא, שאם בבואך לארץ ישראל יכנס פחד בלבבך אזי תאמר לעצמך עֵינֶיךָ הָרְאֵת אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹקֶיכֶם לְשֵׁנֵי הַמַּלְכִים הָאֵלֶּה, ותזכיר לעצמך היאך הקב"ה כבר הושיע אותנו מידי מלכים גדולים ועצומים, ובזה תתחזק בטחונך שכן יעשה ה' לכל הממלכות אשר אתה עובר שמה' ושוב לא תיראום, ועי"ז יהיה ה' בעזרך.

« מהו התרופה הטובה ביותר לצרות...!?! »

וכאשר האדם זוכה לחיות באמונה פשוטה זו, אזי לא רק שחיי הם חיי רוגע ושלווה, אלא גם זוכה שאכן יקל עול הגלות מעליו, בזכות אמונתו שמאמין, וכמאמר הפסוק וְהַבֹּטֵחַ בַּה' חֶסֶד יִסְבְּבֵנוּ (תהלים לב, ט).

ובא וראה עד כמה חזק הוא זכותו של האדם שמקבל עליו את עול הגלות והצרות באמת ובתמים, כי זה לשונו של האור החיים הק' (שם) וז"ל: "וראית לתת לב לדבריהם ז"ל (שמו"א, ה) שאמרו, שכל זמן שאחד מיורדי מצרים קיים לא התחיל השיעבוד, דכתיב וַיָּמָת יוֹסֵף וְגו' וְכָל הַדּוֹר הַהוּא (שמות א, ו), כי אולי שזה היה להם לתשלום קבלת גזרות מלך ברצון, שבשכר זאת פקע מהם השיעבוד, כי סמא דיסורי קבולי (-התרופה ליסורים היא קבלתם באהבה), והעד הנאמן לזה הוא כי יוכבד וסרח בת אשר היו

מיורדי מצרים (ב"ר צב) ובימיהם היה השיעבוד, והטעם הוא, לצד שהביאם יעקב ולא מרצונם", עכ"ל הקדוש והנוקב.

ומביאים בשם החדושי הרי"ם שפ"ל את הפסוק כִּי חָמַת אָדָם תִּוְדָף שְׁאֲרִית חָמַת תִּתְּגַר (תהלים עו, יא), שאם בא לאדם יסורים ומודה עוד להשי"ת על היסורים שבאו עליו, על ידי זה פועל 'ושארית חימה תחגור', שלא תבא עוד עליו השארית חימה ומעכב השארית חימה מלבא עליו.

והאמת היא שהדברים מפורשים כבר בדברי הרבינו יונה (שערי תשובה שער רביעי אות יב) שכ' בזה"ל: "ואם תמצא את החוטא תלאה ותקרה עליו צרה, ויצדיק עליו את הדין ויקבל המוסר באהבה, יהיה זה לו למגן מן היסורין הרבים הראויין לבוא עליו. כמו שנאמר כִּי חָמַת אָדָם תִּוְדָף שְׁאֲרִית חָמַת תִּתְּגַר (תהלים עו, יא). פירושו - כאשר צער האדם יודה אותך, כלומר, שיודה אותך האדם בעת צערך וכו', שְׁאֲרִית חָמַת, שהיו מפותחות לבוא על האדם, תִּתְּגַר, ותעכב אותם ואל תביאם עליו, וכו'". עכ"ל הק'.

וכך מובא במנורת המאור (נר ה' כלל ג' ח"א פרק ד) שכתב וז"ל: "ואם יקבלם בשמחה ויצדיק בהן דין בוראו מן השמים ירחמו עליו ויוציאוהו מצרתו ויושיעו לו ולבני דורו בזכותו".

והשפת אמת כותב במכתב (אוצר מכתבים מכתב נז), רעיון נפלא על כח ההודאה בעת צרה, וז"ל: "וצריכין לקוות לה' לקבל היסורין באהבה, דא"י במדרש (דבר"ר ד, א) 'שאינ מפסיקים בקללות (-כלומר, שבקריאת התורה אין מחלקין את קריאת הקללות למספר קרואים) שאין בדין שבני מתקללין ואני אתברך (באמירת ברכו)', וממילא המברך ה' ומקבל היסורין באהבה, היסורין בדלין ממנו, שאין בדין שהמברך ה' יהיה ביסורין", עכ"ל הק'.

וזהו ההנהגה הראויה לכל הממתין ומצפה לישועה קרובה, שיתחזק באמונה ובטחון ויראה בתוך שפל מצבו את יד ה', ואז יזכה להראות פנים ולהיוושע.

וכמו שראיתי מהגאון רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א, שהסמיק הא דאיתא במדרש (איכ"ר א, כט) 'מעשה במרים בת נחלתם, שנשבת ופדאיה בעכו, זבין לה חלוק אחד (-קנו לה חלוק אחד) אזלת למישטפיה בימא (-הלכה לכבוסו בים), אתא גלא ונסביה (-בא גל ושטפו), זבנין לה אוחרן (-קנו לה חלוק אחר) אזלת למישטפיה בימא ואתא גלא ונסביה (-הלכה לכבוסו בים, ושוב בא גל ושטפו). בעון עוד למיזבן לה אוחרין (-בקשו לקנות לה אחרת), אמרה להון, הניחו לו לגבאי שיגבה את חובו (אמרה להם, תנו לגבאי שיגבה את חובו. כלומר, הסכימו לרצון הקב"ה שמבקש לגבות ממני את חובי על עוונותי), כיון שצדקה עליה את הדין, רמו הקב"ה לים והוציאו לה כליה", ע"כ.

הרי לנו מפורש, שכאשר האדם רואה את יד ה' בתוך ההסתר פנים, והוא מתחזק בעת תוקף הצרה לזכור שהכל מאת ה' אשר תמים פעלו, ממילא מסתלק ממנו ההסתר ממנו לגמרי ומתגלים עליו רחמי השי"ת.

מצינו בילקוט שמעוני (במדבר רמז תשפ"ז), בעניין מיתתו של אהרן הכהן, שהיה משה מתבייש לומר לאהרן הגיע זמנו ליפטר מן העולם וכו', אמר ליה, אהרן אחי, אם יאמר לך הקב"ה לאחר מאה שנה שתמות מה תאמר, אמר ליה, צדיק הדיין. ואם יאמר לך היום מה תאמר לו, אמר ליה צדיק הדיין נאמן הוא עלי, אמר ליה הואיל וקבלת עליך נעלה לראש ההר שכן אמר לי הקב"ה.

היה אהרן הולך אחריו כשה לטבח יובל (מלשה"כ ישעיה נ"ג ז), אמר הקב"ה למלאכי השרת, הייתם תמהים על יצחק כשעלה על המזבח ולא סרב, בואו וראו את הגדול הולך אחר אחיו הקטן לקבל מיתה.

הרי אנו רואים כמה הקב"ה מתפאר על מלאכי השרת במי שמצדיק עליו את הדין (כלשון רבותינו מבעלי התוס', מושב זקנים ויקרא יט, טו).

"... הרי לנו מפורש,
שכאשר האדם
רואה את יד ה' בתוך
ההסתר פנים, והוא
מתחזק בעת תוקף
הצרה לזכור שהכל
מאת ה' אשר תמים
פעלו, ממילא
מסתלק ממנו
ההסתר ממנו לגמרי
ומתגלים עליו רחמי
השי"ת..."